

Vägledning för hållbar masshantering i Norrköping

SPN 2023/0911

Dokumentet ägs och uppdateras av masskoordinator på enheten Mark och infrastruktur.

Dokumentet beskriver hur schaktmassor bör hanteras i Norrköpings kommun.

1. Bakgrund

I de flesta bygg- och anläggningsprojekt i Norrköping uppkommer schaktmassor. Ofta behöver massor av sämre kvalitet bytas ut mot massor av bättre kvalitet, till exempel för att öka hållfastheten i marken. Att köra bort de uppgrävda massorna och ersätta dessa med jungfruliga massor påverkar miljön negativt på ett flertal olika sätt:

- Utförelse från grävarbeten, transporter och täktverksamhet
- Buller från grävmaskiner, lastbilar och maskiner i täkter
- Trängsel och slitage på vägarna
- Markanspråk på grund av deponier, mottagningsanläggningar och täkter

Masshantering orsakar också stora kostnader för beställare och samhället. Denna vägledning syftar till att främja hållbar masshantering i Norrköping genom att uppmuntra återanvändning och minimera negativa miljö- och samhällseffekter.

2. Definitioner

För att säkerställa en enhetlig förståelse av begrepp och termer som används i denna vägledning, följer nedan en lista med relevanta definitioner:

- **Schaktmassor:** Material som uppkommer vid schaktning eller grävarbeten och omfattar jord, berg, sten, grus, silt, lera eller andra naturliga eller konstgjorda material.
- **Jungfruliga massor:** Massor som är helt nya, orörda eller inte använda tidigare. Oftast kommer dessa massor från en bergtäkt eller liknande anläggning.
- **Återanvändning:** Processen att använda schaktmassor på nytt i samma eller liknande projekt för att minska behovet av nya jungfruliga massor.
- **Mottagningsanläggning:** En anläggning som är godkänd och utrustad för att ta emot, lagra och hantera schaktmassor enligt gällande miljöregler och bestämmelser.
- **Förorenade massor:** Schaktmassor som innehåller ämnen eller substanser som kan vara skadliga för miljön, människors hälsa eller andra organismer.
- **Hållbar masshantering:** En strategisk och ansvarsfull hantering av schaktmassor som syftar till att minimera negativ miljöpåverkan, samhällspåverkan och ekonomiska kostnader.
- **Masshanteringsnod:** En specifik anläggning för mellanlagring, sortering och hantering av schaktmassor enligt riktlinjer och krav fastställda av myndigheter.
- **Invasiva främmande arter:** Icke-inhemsk flora eller fauna som har introducerats i ett ekosystem och som kan ha negativa effekter på den biologiska mångfalden och ekosystemets funktioner.

Dessa definitioner är avsedda att klargöra och harmonisera begrepp som används inom vägledningen för hållbar masshantering i Norrköping och bör användas som referens i tolkning av dess bestämmelser.

3. Hållbar masshantering

3.1. Ansvar

Ansvar att se till att schaktmassor hanteras på ett hållbart sätt ligger på entreprenörer och fastighetsägare. Massor ska hanteras på bästa sätt ur ett hållbarhetsperspektiv, vilket innefattar att minimera negativ påverkan på samhälle, miljö och ekonomi.

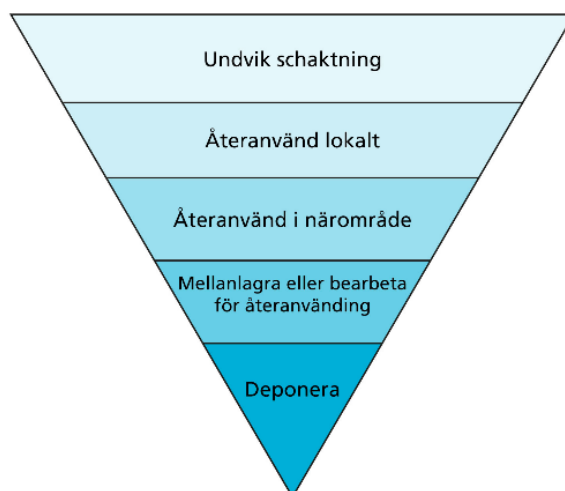
3.2. Förorenade massor

Fastighetsägare och gräventreprenör är skyldiga att bedöma risken för föroreningar i marken som ska förändras. Följande åtgärder gäller:

- Information om tillvägagångssätt vid misstänkt förorening finns på kommunens sida om förorenade områden.
- Hantering av förorenade massor eller förorenat område ska anmälas till tillsynsmyndigheten senast sex veckor innan arbetena planeras påbörjas.
- Vid utsläpp eller läckage ska åtgärder för att hindra spridning vidtas så snabbt som möjligt och räddningstjänsten och därefter tillsynsmyndigheten ska informeras.
- Massor som innehåller eller misstänks innehålla växtdelar eller rötter från invasiva främmande arter ska hanteras på korrekt sätt för att förhindra ytterligare spridning.

3.3. Prioriteringsordning för hantering

1. Massor ska om möjligt ligga kvar i marken, och schaktning ska undvikas så långt det är möjligt, exempelvis genom noggrann planering av området.
2. Massor som ändå uppkommer ska i första hand återanvändas inom fastigheten eller närområdet där de uppkom.
3. I andra hand ska massorna återanvändas i andra närliggande projekt.
4. I tredje hand kan massorna transporteras till en närliggande masshanteringsyta för bearbetning och/eller mellanlagring som förberedelse för återanvändning.
5. I sista hand kan massorna transporteras till en mottagningsanläggning som är godkänd att ta emot massor av den aktuella typen.

Figur 1. Masshanteringshierarkin i Norrköping.

3.4. Masshanteringsnod Herrebro

Kommunen planerar att etablera en masshanteringsnod på Herrebro gamla deponi sydväst om staden. Noden kommer att ha en yta på ca 2,5 HA och kommer att användas för mellanlagring och sortering av överskottsmassor från kommunens olika bygg- och anläggningsprojekt. Endast rena massor med känt ursprung och känd sammansättning kommer att tas emot.

3.5. Förebyggande åtgärder

Utöver etableringen av masshanteringsnoden finns det mycket kommunen gör för att arbeta förebyggande med schaktmassor. Detta inkluderar:

- Planering av områden för exploatering i enlighet med markens sammansättning och eventuell förorening.
- Krav på projektörer och entreprenörer att utvärdera och rapportera om schaktmassor i god tid innan arbeten påbörjas.
- Utformning av områden baserat på markförhållanden för att minimera masshantering och främja återanvändning.

Sammanfattningsvis är det av största vikt att agera proaktivt och tidigt i processen för att minimera negativa effekter av masshantering och säkerställa en hållbar hantering av schaktmassor i Norrköping. Genom att följa denna vägledning och samarbeta med tillsynsmyndigheter och övriga berörda parter kan aktörer i Norrköping tillsammans främja en mer hållbar masshantering och minska påverkan på miljön och samhället.